

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban évenként:
 Hónapok száma... 10 k.
 Hónapok száma... 4 k.
 Hónapok száma... 20 k.
 Hónapok száma... 5 k.
 Hónapok száma... 20 k.
 Hónapok száma... 5 k.

TISZÁNTUL

POLITIKAI NAPILAP

Magyarországi kiadás: az a Hódolat és a Szikra című napok kiadásával.
 Kiadóhivatal: Nagyvárad, Apáczai-utca 3.
 A kiadóhivatal kizárólag visszafizetésre vagy megrendelésre nem vállalkozik.
 Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalban intézendők.
 Helyes cím: Nagyvárad, Apáczai-utca 3. sz. ajtó.

NAGYVÁRAD május 20

Isteni szikra.

A képek, a szobrok az emberi gondolat leghidegebb, de azért épp oly közvetlenül ható kifejezői, mint akár a zene, akár a költészet.

Gyönyörködhetnek és oktathatnak valamennyien a mellett hódolatot parancsolnak. Hódolatot az isteni szikra előtt, a mely az emberek kiváltságosaiban patlan ki.

Ma a magyar művészet élő jeleseinek legremekebb alkotásai előtt hódolhat Nagyvárad közönsége.

De vajjon csakugyan teljes lesz-e ez a hódolat?

Megkapja, elragadja az embert a hatalmas őserdő, de mikor egy-egy kiszáradt fát látunk, bosszantóan zörgő tar gallyakkal, fáj a lélek, hogy miért is kell a természet szépségét disszonáns részleteknek megzavarni. Aztán odább megyünk — feledve a disszonancia, csak a kellemes összbélyomás marad meg.

Van a mezőn is bogács, mégis poétikus, a mint a bólongató virágok fölött enyelegve suhan végig a tavaszi szellő. Van a buzatáblán is konkoly, mégis áldva tekintünk a kalászon végig, melyeket mintha Isten kezébe vetett magvakból növelt volna fel az örök élő Jóság.

A művészet berkeiben is az isteni szikra életet adó fénye mellett fel-feltűnik egy-egy hamis, bolygó lidércfény, a mely-

nek szikrázó villogása vezetni akarja az emberi lelket, vezetni — porrónyba, ingoványba. Nem műélvezethez vezérel, hanem ingoványos talajra csábit, a hol nem az isteni szikra nemességének hódolnak, hanem az emberi súlyedésnek mutatnak be hamis áldozatot.

Idegen ez a magyar művészetben, idegen bálványokhoz csábit — nem is tudta a magyar közönséget meghódítani soha.

Nemzetünk lelke romlatlan. A pusztá tiszta levegője érzik rajta épp úgy, mint művészetén. A pusztán pedig végig száguldhatnak rettenetes viharok, békés időben a délibáb üzheti enyelgő tündérjátékait, de a lidércfényt a mocsarakba üzte a pusztá nemes tisztasága, romlatlan költészete.

Ezt a nemes magyar művészetet akarjuk látni a ma megnyíló tárlaton.

A nemesség megszűnt egy osztály kiváltsága lenni s az egész nemzet lényegévé vált. Pattanjon hát ki mindenféle s hirdesse mindez, a mit magyar kéz, magyar ész alkotott! A véső alatt, az ecset vonásaiban ezt a nemességet akarjuk látni, megnyilatkozni. A magyar művészet legyen művészet a szó igaz értelmében: legyen magyar s akkor bizonyosan nemes, emelkedett leszen.

Megindulva lépünk át a tárlat küszöbén s felemelkedett lélekkel akarjuk elhagyni a magyar szellem kiváltságosainak társaságát. Akarjuk, reméljük, hogy lelkünkben rezonanciát kelt a kiállított

képek és szobrok sokasága s a művészet ihlettjei által önmagunkban is kigyulladni érezzük az isteni szikrát! **Dr. K. A.**

A műtárlat megnyitása.

— Berzeviczy Albert Nagyváradon. —

Országos művészi eseménynyé uőtte ki magát a nagyváradai műtárlat, melynek mai megnyitó ünnepélyére ma délben Berzeviczy Albert közoktatásügyi miniszter is Nagyváradra érkezik. Ez a tavaszi tárlat minden ízében felül emelkedik a vidéki tárlatok átlagos színvonalán egy anyagát, mint értékét tekintve.

Több nagy értékű művészi alkotás ezen a tárlaton kerül először kiállításra s egészében e kiállítás a legutóbbi évek legértékesebb műtermékeiből van összeállítva.

A műtárlatot ma délután négy órakor nyitja meg Berzeviczy Albert közoktatásügyi miniszter s ez a vernisage ünnepi eseménye lesz Nagyvárad művészi életének. A műtárlat illusztris védnökével, Szmeccsányi Pál és helyettes védnökével Radu Demeter püspökökkel ott lesz holnap a műtárlat megnyitásán Nagyvárad egész intelligenciája.

De nemcsak külsőségeiben fényes esemény e megnyitó, hanem jelentékeny kulturális határjelző, a magyar művészet hatalmas fejlődésének is ünnepe ez, mely beigazolja, hogy a vidék is fogékony már a képzőművészetek iránt.

Nagy érdeme ez a Szigligeti-társaságnak s elsősorban Radó Ignác drnak, aki uttörője volt e mozgalomnak s nagy elismerés illeti az egész rendezőséget, mely fáradságot nem kimélve olyan méretű és értékű tárlatot te-

„TISZÁNTUL” TÁRCZÁJA.

A titkos kastély.

André Theuriet.

(Vége.)

Az egyik üvegajtó szárnya hirtelen felcsapódott és a sötét ajtónyílásban egy gyászba öltözött fiatal nő jelent meg. Fezete ruhája teljesen elfődte alakját, összeolvadván a szoba sötétjével, de annál inkább tüntetett fel nagyon fehér arcát és dús szőke haját, melyet a napfény megaranyozott. E váratlan jelenség láttára gyökeret vert a lábam. Vajjon ki lehetett a Maladière-e titokzatos lakója? ... Kísértet vagy tündér? ... Mindenesetre asszony nép volt, bár nagyon szomorúnak látszott. Hirtelen kilépve a sötétből, vakította az erős napfény, vagy nagyon el lehetett merülni a gondolataiba, de nem vett észre. Sötét szemei oly nagyon bánatos kifejezéssel pihentek a park fán! ...

Mután egy mozdulatot tettem, hogy job-

ban elbuvhassak a fa törzse mögé, meglátott. Vonásai még fájdalmasabb kifejezést öltöttek. Egy ideig mereven nézett rám, mintha nem hinne szemeinek, aztán hívott.

— Gyere ide kicsikém!

Szelid, behizelgő hangja daczára nem mozdultam, megmerevedtem a félelem és szegénytől.

Ekkor lassan jött le a lépcsőn és közelített hozzám.

— Ki vagy gyermekem? — kérdé és honnan jöttél?

— Henri vagyok, Balmettes-ből, — feleltem szerkesztve.

— Léthenay kisasszonynál lakol?

— Ő nagynémem.

— Ah! — Arcza mind szomorubb lett. — Hogy jöttél ide be? folytatá.

— A nyíláson, a mely ott leu van a falban ... vallám be szégyenkezve, akartam tudni ...

— Mit? kérdé nyugtalanul.

— Azt akartam tudni, hogy nincs-e itt hazajáró lélek.

Összerezent, aztán látva, hogy megbántam a cselekedetemet, megnyugtatót, megsimogatván hosszú hajamat. Ez visszaadta a bátorságomat és a gyermekek bőbeszédű közlékenységével elmondottam neki mindazt, a mit a Maladière feől beszéltek nekem. — Nem hiszek többé e mesékben! tevém hozzá dicsekedve, de tegnap viláosságot láttam az egyik ablakban és ma reggel egy repedést a falon ...

Ekkor felmáztam a köveken és bejöttem, hogy körül nézzek.

... Ugyebár nem fogja megmondani a nének! ...

— Nem ... de viszont te sem fogod megmondani senkinek, hogy engem láttál.

— Miért?

Kérdésem zavarba hozta, arcza elkomorodott és izgatott hangon folytatá:

— Azt nem szükséges tudnod, megigéred, hogy hallgatni fogsz? ...

Pünkösdi ünnepekre, bérnálás alkalmára

leánykák részére ruhának való ajom, és pettyes, fehér batliszok, fehér keztük, harisnyák, egész fűzős és spangus fehér fél cipők **MEGÉRKEZTEK**

Fábry Testvérek divatáruházába Nagyvárad, Fő-utca

Telefon 76.

remtett, amilyen a vidéken eddig páratlanul áll.

Kiváló érdemei vannak *Bihari* Sándor illusztris festőművésznőnek, aki önzetlen áldozatkészséggel éjjel-nappal fáradozott a műtárlat művészi rendezésén a műtárgyak kellő világítási elhelyezésén.

A kiállítás megnyitására és előkészületeiről részletes tudósításunk a következő:

Előkészületek.

A Kereskedelmi Csarnok termeiben nagy értékű, mintegy hatszáz darab műtárgy van felhalmozva. A kiállítás anyaga már megérkezett s a nagyobb méretű értékesebb képek már helyükön állnak.

Óriás munka ennek a sok különböző művészi jellegű és világítási képnek az elhelyezése.

Bihari Sándor festőművész vezetésével éjjel-nappal dolgoznak a termék diszítésén s a műtárgyak elhelyezésén.

Tegnap alkalmunk volt a készülő munkálatot megtekinteni s valóban ritka műbecsű képeket és szobrokat hordott össze a rendezőség.

Ott áll a nagyterem bejáratánál boldog emléktű *Schlauch* bíbornok hatalmas méretű, nagybecsű arcképe, mely *Benczur* Gyula bravuros ecsetjét dicséri.

Szembe a bejáratnál *Bihari* Sándor égész kollekciót állított ki különböző tárgy és művészi felfogású képeiből. Legtöbbje egy-egy kis remek.

Van egy csodás kifejezésű *Madonna-kép*, egy közvetlen hangulatával megkapó *Bohém-tanya* s több más mesteri alkotás.

A terem közepén lebilliencselő varázsu *Katz* Endre »Vizi« című vászna, melynek alakjai az ihletet, hitet, várakozást megkapó erővel fejezik ki.

Gyönyörű *Knapp* Imre »Kevlári búcsuja«, *Márk* Lajos finom érdekes beállítású arcképei, *Szenes* Fülöp jellemző erejtű arcképei s annyi más műbecsű kép. A felemlíteteket csak egy első pillanatra ragadtuk ki a tömegeből, melynek nagyrésztét még csak az éj folyamán rendezik.

A miniszter érkezése.

Ma délben érkezik Nagyváradra *Berzeviczy* Albert közoktatásügyi miniszter, *Szmrecsányi* Miklós miniszteri tanácsos, *Lippich* Elek miniszteri osztálytanácsos és *Szalay* Imre a Nemzeti Múzeum igazgatója társaságában. A minisztert a tárlat rendező bizottságának küldöttsége és *Rimler* Károly polgármester fogadják a pályaudvaron. A polgármester üdvözlése után *Berzeviczy* Albert *Szmrecsányi* Pál püspökhöz száll. A püspöki aulában a miniszter tiszteletére déli fél 2 óraker szűkebb körű ebédet ad *Szmrecsányi* püspök.

A megnyitás.

Délután 4 óraker lesz az ünnepélyes megnyitás. A rendezőség délután 1/2 4 óraker összegyűl a Kereskedelmi Csarnok termeiben *Berzeviczy* miniszter, *Szmrecsányi* Pál és *Radu* Demeter püspökök fogadására. A minisztert a Szigligeti társaság nevében *Rádl* Odön a társaság elnöke üdvözlí ezután *Berzeviczy* Albert ünnepiesen megnyitja a tárlatot. Ez ünnepies alkalomra az egész rendezőség díszben; a férfiak frakkban és szalon ruhában jelennek meg.

Egyebekben pedig a képműállítás rendezősége a következőket kéri tudomásul venni.

A kiállítást ma szombat délután 4 óraker nyitja meg személyesen *Berzeviczy* Albert vállas- és közoktatásügyi miniszter ur.

A rendezőség összes tagjai, úgy a hölgyrendezőség, mint az urak felkératnek, hogy fél 4 óraker a Kereskedelmi Csarnok épületében

az ünnepélyes megnyitásra megjelenni sziveskedjenek.

Tekintettel a várható tömeges látogatásra, felkératnek a közönség és rendezőség, hogy állandó jegyet, vagy az egy koronás belépti jegyet még a délelőtt folyamán megváltani sziveskedjék, (*Láng* József könyvkereskedésében.)

A kiállítási helyiségbe botot, esernyőt bevioni nem szabad, ruhatárról gondoskodva van, Ruhatári díj darabonként 20 fillér. A karzat a közönség rendelkezésére áll.

Bejárat a nagyvásártéri kapu felől. A napipénztár a földszinti előcsarnokban van elhelyezve és a lépcsőházba jegy nélkül belépni nem szabad.

A végrehajtó bizottság.

Beszámoló Berettyó-Ujfaluban.

A berettyó-ujfalui választókerület függetlenségi és 48-as pártja f. évi május hó 29-én jövő vasárnap délelőtt 10 óraker *Berettyó-Ujfaluban* a Kossuth-téren, kedvezőten idő esetén a városháza nagytermében évi közgyűlést tart. A párt-gyűlés tárgyai lesznek. 1. *Leszkay* Gyula képviselőnek a politikai helyzetet ismerető beszéde; 2. A múlt évi közgyűlés jegyzőkönyvének felolvasása; 3. Jelentés a párt ügyeiről; 4. Az elnökséghez bejelentett indítványok.

ORSZAGGYŰLES.

A képviselőház ülése.

Budapest, május 20

Elnök: *Perczel* Dezső megajitja az ülést, bemutatja a beérkezett iromványokat, jelentést tesz arról, hogy a királynál járt s a képviselőház nevében köszönetet mondott *Rákóczi* hainainak hazahozataláért. O felsége kegyesen fogadta az elnököt s örömet fejezte ki a miatt, hogy a képviselőház határozata egyhangulag jött létre.

— Igen, asszonyom.

Mintán ezen ígérlet a bűnrészesség egy nemét alapította meg köztünk, merészebb lettem és én kezdtem bizalmaskodni:

— A magáé a Maladiére?

— Habozott egy ideig és ajka fájdalmasan vonaglott, mikor felelt:

— Laktam benne azelőtt.

— És most vissza jön ide?

— Nem, sóhajtá, a kastély többé nem az enyém . . .

Kérdéseim kinosak lehetek reá nézve, mert megváltoztatta a beszélgetés tárgyát és újra 5 kérdezett:

— Hány éves vagy?

— Nyolcz.

Szemeiben nedves fény rezdült.

— Egyedül vagy *Léthenay* kisasszonynál?

— Igen, apám *Algierban* van és anyám meghalt . . .

Erre az ismeretlen a karjába zárt és arcomat elborította csókjaival. Izgatottsága megijesztett úgy, hogy vissza akartam húzódni.

— Ne félj, — sutlogá majdnem könyörgő hangon, hadd öleljelek meg! . . . Hasonlitasz egy kis fiúhoz, akit nagyon szerettem és kinek szintén nincs többé anyja . . .

Eszrevettem, hogy forró könnyeket hullat

és mintán jó szívű voltam, önként viszonztam szeretkezéseit. Különbben alapiában intim gyönyörűséget szerzett, hogy ilyen szép nő ölel, hogy érezhetem lágy, ifju arczának illatát, ajkai tude, édes érintését, én, ki eddig nem részesültem másban, mint a *bonne-om* banális öleléseiben és a néném ünnepélyes csókjaiban. Az 5 állá pedig kemény és szurós volt.

Nem tudtam betelni az ismeretlen anyai öleléseivel és közben mindenféléről csacsogtam. Egyikünk sem találta hosszúnak az időt, midőn a távolból a falu templomán tizenegyet ütött az óra. Erre a hölgy gyorsan felemelkedett.

— Talán nyugtalankodnak miattad otthon, sutlogá, el kell menned kicsikém! . . . Különbben folytatá szivettépő hangon, nekem is el kell távozznom! . . . De nem akarom, hogy a fal nyílásán át térj vissza, ott a lábodat törhetnéd ki . . . Gyere, majd felnyitom neked az ajtót . . .

Kezemnél fogott és egy hosszú sor homályos szobán vezetett keresztül, hol ránk nebezdedett a zárt levegő. Csak egy szoba volt félig világos. Itt rendtelenségben voltak a butorok, mint költőzködéskor; szekrények, fiókok nyitva, régi levelek szétszórva az asztalon, némelyek apró darabokra tépve, mások már

elégetve, nagy csomó fekete hamut képezve a nyitott kandallóban.

Keresztül mentünk egy folyosón, egy kis kövezett udvaros, aztán vezetém félratolta egy kis ajtó závarját, mely a tó mellett lévő gesztenye fasorba nyílt.

— E fasor végén, — mondá, majd meglátod házatokat.

Felémelt karjaiba és még egyszer megcsókolt:

— Isten veled, gyermekem. Aztán újat ajkára illesztve, hozzátette: — Ne feledd el, hogy senkinek sem szabad szólnod! . . .

— Holnap ismét eljövök! kiáltám, látva, hogy újból sir.

— Holnap? — ismétlé szomoruan rázva a fejét és hangja zokogásba fult.

Intett, hogy távozzam. A fasor végén visszafordultam, de már csak az uszálya egy csücskét láttam a bezáruló ajtóban . . .

Mikor hazatértem, a reggeli már föl volt táalva és engem megszüdtak, de azért óvakodtam, hogy el ne áruljam késésem okát. Becsületbeli dolognak tekintettem, hogy ígértemet betarissam és bár a vágy, hogy szólhaszak, majd meg repszította a keblemet, hallgattam a reggel eseményeiről.

Reggeli után a szalon egy nagy karosszé-

Sirolin

A legkiválóbb tanárok és orvosoktól mint hathatós szer: **tüdőbetegségeknél, lélegzőszervek hurutos bajainál** ugymint **idült bronchitis, számarhurut és különösen lábbadozóknál influenza után** ajánlatik. Emeli az étvágyat és a testsulyt, eltávolítja a köhögést és a köpetet és megszünteti az éjjeli izzadást. — Kellemes szaga és jó ize miatt a gyermekek is szeretik. A gyógyszerárakban üvegenként 4. — kor-ért kapható. — Figyeljünk, hogy minden üveg az alanti czéggel legyen ellátva:

F. Hoffmann-La Roche & Co vegyészeti gyár **Basel** (Svájc)

A hadügyi költségek.

Rátkay László a napirend előtt felszólalt a hadügyi költségek rendkívüli emelkedése miatt. Kifogásolja, hogy a delegáció ámtja a királyt, amikor arról biztosítja őt, hogy tökéletes a megelégedés Magyarországon. Nem akar a külügyminiszterrel politizálni, de nem hiszi, hogy a külügyi helyzettel meg akarja okolni harczy készüldéseinket. Hibáztatja, hogy a külügyminiszter fenyegeti és provokálja azt a török nemzetet, amely iránt a függetlenségi és negyvennyolczas párt, sőt az egész magyar nemzet a legteljesebb szimpatitát érzi s nem a magyar, hanem csak a Habsburg-politikának czélja elfoglalása. A függetlenségi párt nevében óvást emel a hadügyi költségek emelése ellen.

Tisza István gróf miniszterelnök nem akar polemizálni Rátkayval, mert ennek most nincs ideje; majd ha a kölcsönjavaslatot tárgyaljuk, akkor meg lehet vitatni ezt a kérdést. Meg van róla győződve, hogy a megvitatás alkalmával a közvéleményt meg lehet nyugtatni majd teljesen a hadügyi költségek dolgában. Ki fog derülni, hogy az új ágyuk miatt nem emelkedik, a hadügyi költségvetés. Rátkay kifejezte szimpatitáját Törökország iránt. A magyar kormány és a külügyminiszter is csak szimpatitát éreznek Törökország iránt, hiszen egész politikánk arra irányul, hogy a státus-quo-t, a mai török uralmat fenntarthatassuk. Az igaz barátság készlet bennünket arra, hogy megmondjuk a török kormánynak a hibáit is és hogy energikusak legyünk vele szemben, ha kell. Amit pedig Rátkay a magyar delegáció elnökének a király előtt mondott beszédéről mondott, arra csak egy megjegyzése van, az, hogy Széll Kálmán a lojalitásból, őszinteségből és férfiaságból nem kér leczkét senkitől.

Ezután a Ház harmadik olvasásban is elfogadta a szegedi középítészeti tanács fenntartásáról, a Wimpffer- és Trautenberg-családok főrendiházi tagságáról és az állami beruházásokról szóló törvényjavaslatokat.

A kvótabizottság.

A Ház Tisza István gróf indítványára elhatározta, hogy a kvótabizottságot megalakítja.

Elnök indítványozza, hogy a bizottságot azonnal válasszák meg.

Kaas Ivor báró hozzájárul az indítványhoz, de csak úgy, hogy ebből precedens ne legyen.

Tisza István gróf miniszterelnök hivatkozik az eddigi gyakorlatra, mely szerint az indítvány elfogadása után mindig azonnal megválasztották a kvóta bizottságot.

Ezután a következőket választották be a bizottságba: *Andrássy* Gyula gróf, *Buzáth* Ferencz, *Dániel* Ernő báró, *Falk* Miksa, *Hadi* János gróf, *Hegedüs* Sándor, *Hódossy* Imre, *Jossipovich* Géza, *Láng* Lajos és *Neményi* Ambrus.

Az elnök az ülést 5 perczre feltüggeszti.

Szünet után

A kongrua.

Berzeviczy Albert vallás- és közoktatásügyi miniszter felel *Buzáth* Ferencznek a katolikus lelkészek kongruája tárgyában tett interpellációjára.

A felhívás elküldése az egyes egyházközségekhez nem mindig egyidőben történt. Az idén áprilisban bocsátotta ki, a folyósítások máris megindultak. A végleges rendezés még tudvalevőleg nem történt meg, hanem folyamatban van.

Az idén 100,000 koronával több segélyösszeget vett fel a költségvetésbe s így a lelkészek már 800,000 kor. segítségben részesülnek.

Ohaja az, hogy a rendezést siettesse. Intézkedett, hogy az egyházi hatóságok a segélyre szoruló lelkészek névsorát felszólítás

nélkül terjesszék fel ezental a minisztériumhoz.

Buzáth Ferencz megnyugszik a miniszter válaszában.

Tallán Béla földmívelésügyi miniszter válaszol *Szederkényinek* a bátta-monostoriak panasza ügyében, pataksszabályozásra vonatkozólag és beszámol magáról a szabályozásról.

Szederkényi azonban nem veszi tudomásul, a szabályozás mértéke nem elégítette ki. A Ház többsége tudomásul veszi.

Elnök a legközelebbi ülésről tesz jelentést.

Nincs abban a helyzetben, hogy erről konkrét jelentést tehesen, mert ez attól függ, mikor végeznek a delegációk. Holnap délben egy óraker összeül a ház, hogy átvegye a főrendiház üzenetét a beruházási javaslatról.

Ezzel az ülés háromnegyed egykor véget ért.

A keletázsiai háború.

Japán hajók pusztulása.

Tokio, május 19. A *Macusze* páncélos-hajó elsüllyedéséhez azt jelenti Togo tengernagy, hogy a hajó aknába ütközött Port-Arthur kikötőjének bejáratától tíz kilométernyire délre, amint Port-Arthur előtt a nyílt tengeren czirkált, hogy a japániai partraszállását fedezze. A páncélos-hajó segítséget kérő jelzést tett, azonban kevéssel ezután második aknába ütközött és fél óra múlva elsüllyedt.

Hírek a szárazföldről.

Mukden, május 19. A japánok előrenyomulása, különösen dél felől egy pillanatnyira megszűnt. A tisztek vélekedése szerint ideiglenesen vissza is vonultak azokból a helyzetekből, amelyeket az utolsó, nyilván a hó 17-én befejezett harc után elfoglaltak. Az oroszok azt a hírt vették, hogy a japánok 14 mérízföldre visszavonultak a kaicsui állásból.

Tokio, május 19. Magánhírek szerint kisebb csatározás volt Kiucsantól délre a Liaotung félszigeten. Az oroszok vonala Csicsatontól Togulicsanig terjed, a Kiucsautól északra lévő dombosoron, melyet a város ural.

A czár a harcra induló katonákhoz.

Pétervár, máj. 20. Miklós czár tegnap reggel Onelbe érkezett és megsejmelte az 51. Csernungov és 52 Njesinse dísídészredek. A czár azt mondta, hogy reméli, hogy a két ezred mint a sorlovasságnak egyedüli képviselője a harcstéren, megőrizik régi dicőségüket. Délben elhagyta Miklós czár Orelt és Tulába ment, hol délután érkezett a 11. Pszkov. és 12. Velikolucká gyalogezredek táborába, hol ugyancsak szemlét tartott. A czári vonat este hagyta el Tulát.

Nők mint megyei hivatalnokok.

— A belügyminiszter döntése. —

A nőemancipáció erősen hódít minden téren, de különösen a hivatalokban. A postán és vasútnál már régen megélhetést találnak a nők s azt mondják teljesen beválnak; ügyesek, szorgalmasak és megbízhatók.

Az igazságszolgáltatásnál és a közigazgatásnál tömegesen vannak a gépiró leányok, de mindannyi mint rapidijas van alkalmazva.

Biharvármegye az uttörő azon a téren, hogy a megyei kezelő és segédszemélyzet közzé nőket is nevezhetnek ki, rendes rapidijjal s a férfiak részére megállapított fizetéssel. A vár-

kében helyezkedtem el és mialatt némém komornájával beszélgettem, tetszelegve élveztem át újra kalandom részleteit. Mintán nem mozdultam, azt hitték, hogy alszom. Álmadozásaimból egyszerre csak fölzavart némém egy kérdése:

— És azt hiszed, Ursule, hogy ő az a ki visszatért.

— Igen, kisasszony, a kertész feleségétől tudom... Az utolsó hajóval érkezett este és a Maladiére-ben töltötte az éjjelét.

— Szegény, sóhajta némém, bizonyára megtudta, hogy férje el akarja adni a birtokot és látni óhajtozta még egyszer a volt otthonát. Ez tulsók, és a kicsinek tulajdonképen igaza volt, midőn a »Gonosz« házának nevezte a Maladiére-et... Ez a férfi oly átgondolt kegyetlenséggel bánik el nejevel, amely határos az embertelenséggel.

— Istenem, azt állítják, hogy neki is voltak vétkei.

— Voltak vétkei!... Aki közülünk sohasem vétkezett, dobjon reá követ... Aztán eléggé vezekelt büneiért... Elvették tőle a gyermekeit, arra kényszerítették, hogy külföldön éljen... Utóbb, elég leheinel!

Hosszu csönd állott be. Némém leült dolgozó asztalához és mialatt újra kötni kezdett, hallám, amint félhangon ismétlé többször:

— Szánalomra méltó! a szegény!

E nőhány szó, a melynek értelme ugyan nem volt egészen világos előttem, nagyon meghatott.

Némém részvéte ismeretlen barátom sorsára, még fokozta érdeklődésemet. Másnap reg-

gel elszöktem hazuról és a falon keresztül újra behatoltam a parkba. A csönd még mélyebb lett; a lomb szenderegőbb és mozdulatlanabb.

Amikor a pázsithoz értem, tapasztalhattam, hogy az üvegajtók be voltak zárva. Ugyanezen padra ültem, melyet előző nap együtt foglaltunk el és izgatottan vártam, hogy mikor pattan már fel az ajtó szárnya és lép ki rajta szöke ismeretlenem. De az órák teltek semmi sem mozdult.

A ház újra elhagyatott és néma lőn. Bánatosan tértem haza. Még két-három hiábavaló látogatást tettem ott s aztán felhagytam azokkal.

Ősszel elhagytuk a tó partját. Atyám magához vitte és Algierban intézetbe adott. Két évvel később nagynémém tüdőgyulladásban halt meg és én soha sem mentem többé Savoyába.

Sohasem hallottam többé semmit sem a Maladiér-ről, sem ismeretlen látogatójáról. De az elhagyatott kastély parkja, a szöke, gyászruhás fiatal nő, halvány arca, titokzatos és rövid megjelenése a pipacsos talenőt pernon, gyöngéd hangja, könnyei, csókjai: legkegyetesebben őrzött gyermekkori emlékeim maradtak.

Visszaidéztem azokat bánattal elegy gyönyörűséggel, mint a hogy élvezettel gondolunk vissza egy futtában, egyszer hallott behizelgő dallamra, melynek hangjai visszacsendülnek füllünkbe a befejezetlen dolgok méla, varázslatos búbjával.

Férfi fehérneműek méret után és teljes uri kelengyék a legelegánsabb kivitelben, a leggyorsabban készíthetők

Róth M. utóda kalap- és uridivat üzletében. Férfi- és női-czipők kizárólag a legjobb készítmény.

megye törvényhatósági bizottsága még az elmúlt év június havában megtartott közgyűlésén hozott ilyen irányú határozatot, méltányolni akarván azoknak a vármegyei gépiróútnak a működését, akik már évek óta vannak alkalmatlanok a vármegyénél és kiváló munkatársaknak bizonyulnak.

A belügyminiszter most értesítette a vármegyét, hogy a közgyűlési határozatot jóváhagyta s nem lát akadályt a törvényben arra nézve, hogy a segéd- és kezelő-személyzetbe nők neveztesse ki.

Ezáltal a belügyminiszter utat nyitott a nőknek a közigazgatásba, igaz hogy egyelőre csak a segéd- és kezelő személyzet körében; de a törvény ilyen magyarázatával nincsen kizárva, hogy később diplomás kisasszonyok is bekerüljenek a közigazgatás magasabb hivatalaiba is. Mert a törvény kifejezetten azt sem írja elő, hogy pl. az alispán, szolgabíró a férfi-nemhez kell, hogy tartozzék.

A miniszter ezen elvhatározata alapján valószínűleg már a közel jövőben más vármegyék és városok is utat nyitnak a kinevezések és választásoknál a nőknek.

A belügyminiszter leiratát mint a nőemancipáció egyik érdekes okmányát érdekesnek tartjuk a következőkben szó szerint közölni:

Biharvármegye közönségének.

Múlt évi június hó 17-én s folytatva tartott bizottsági közgyűlésében 246. sz. a. hozott határozatának azon részét, mely szerint kimondta, hogy a vármegyei segéd- és kezelő személyzet tagjainak a törvényben előírt minősítéssel bírók is alkalmazhatók, — jóváhagyom.

Mert a köztisztviselők minősítéséről szóló 1883. I. t. cz. a férfinemzhez való tartozást sehol, tehát a kezelőszakhoz tartozó állásokra sem jelöli meg az állás elnyeréséhez szükséges feltétel gyanánt. S bár ez bizonyára egyedül azon körülménynek tulajdonítható, hogy a nőknek közszolgálatra való alkalmazása abban az időben sokkal távolabb fekvő gondolat volt, semhogy azzal a törvényalkotó számolt vetettek volna, mégis kétségtelen, hogy a nőknek ily állásokra való alkalmazása a törvénybe nem ütközik s a kérdés egyedül a célszerűség szempontjából igényel megítélést.

E szempontból részéről a segéd- és kezelőszakba vágó teendőket olyanoknak tartom, melyeket nők is sikerrel végezhetnek s nem kívánom elvileg megakadályozni azt, hogy a főispán, ki ily állásokra nézve az 1886: XXI. tcz. 57. §-ának g) pontja alapján a kinevezési jogot gyakorolja, azokra törvényes minősítéssel bíró nőket is alkalmazhasson.

Budapest, 1904. évi május 17-én.

Tisza.

Mennyiben megbízhatók az új népoktatási törvény megokolásának adatai.

Az új népoktatási törvénytervezet megokolásában a miniszter azt mondja, hogy kizárólag nemzetiségű tannyelvű népiskoláink száma 3343.

A tapasztalat azt igazolja, hogy ezen kizárólag nemzetiségi tannyelvű népiskolák tulajdonképpen nagy részében a magyar nyelv tanítása csakis a magyar gépies írás és olvasásra terjed. Az ilyen kizárólag nem magyar tannyelvű felekezeti népiskolákból magyarul beszélni tudó gyermekek alig kerül ki.

Ha ez csakugyan így teljes egészében igaz volna, akkor valóban szomorú állapot lenne. Csak hogy alapos okunk van kételkedni ezen adatok valóságában. Ezen megokolás a statisztikai kimutatásokon és jelentéseken alapszik, a melyek pedig igen sokszor hibásak.

Ezen állításom megerősítésére szolgáljanak a következők:

1903-ban jelent meg Biharvármegye érdemes tanfelügyelőjének, Sipos Orbánnak következő

munkája: »Biharvármegye népesedési, vallási nemzetiségi és közoktatási statisztika szempontjából.« Ebben a műben a 40-ik lapon írja — a Berettyó-völgyén levő községek és népiskolákról szólván — a következőket: »Erítettük, hogy e vidéken föltelepülések is vannak. Alma-szeghuta, Tormafalva (Szocset), Várkert (Verzár) lakossága egészen, Baromlak, Bodonos községekké nagyrésztben tót; Kővágón és Fegyverneken a tót nép a megmagyarosodás terére lépett.

A tótok a többi elsorolt községekben is román. katolikusok s megmagyarosodásukhoz nem kellene egyéb, mint magyar tannyelvű iskola és a magyarosodásban lelki gyönyörűséget találó helyi vezető szellem?»

Es evel a statisztikával szemben mi az igazság?

Bodonoson az iskolában magyarul tanítanak minden tantárgyat, a román. kath. hívek az istentisztelet alatt magyarul énekelnek, magyar a prédikáció a községben — talán a nagyon öregeket kivéve — mindenki beszél a magyar nyelvet.

A fegyverneki tótok nem most lépnek a megmagyarosodás küszöbére, hanem alig van ott már a ki tótul beszél.

Kővágón az iskolában olyan tanító van már régen, a ki egy kukkott sem tudott soha tótul.

Baromlak—Verzár (Vadkeri) egyesített főkegyházban pedig szintén magyarul tanítanak.

Tehát ezeken a helyeken meg van a magyar tannyelvű iskola is, meg a magyarosodásban lelki gyönyörűséget találó helyi vezető szellem is, meg van legnagyobb részt az eredmény is, bár a statisztika mást mutat.

Az igaz, hogy Biharvármegyének 498 községe lévén, legalább is tíz tanfelügyelő kellene, hogy az iskolákat látogathassa, mert pl. Bodonoson az utóbbi 10 évben *egyellenegyszer* volt tanfelügyelő, akkor is júniusban, mikor a tanítás szünetelt.

Igy azután nem a helyszínén, hanem a hivatalban készülnek az ilyenféle jelentések. Így vádol aztán meg az ilyen jelentéseken alapuló munka az egész ország előtt s tüntet fel hazafiainknak sok lelkéset és sok tanítót.

Van pedig ebben a könyvben más ilyen állítás is, ami nem felel meg a valónak s egy nagy vidék vezetőségére vet áráyat. Névszerint a 39. lapon.

Itt elsorolja azon községeket, melyekben *némi nyoma van a magyarságnak.*

Ezek között említi *Monos-Petri* községet is.

Az 1900 ki népszámlálás szerint *Monos-Petriben* volt román. kath. 502, gör. kath. 252, gör. kel. 22, ev. ref. 171, ág. ev. 4. izr. 23. Tehát a község 974 lakosa közül alig van egy harmad nem magyar ajkú, de az is mind tud magyarul.

Es mégis itt csak *némi nyoma* volna a magyarságnak?

Ha olyan derék, azt mondhatjuk, sovínista magyar tanfelügyelőtől, mint *Sipos Orbán*, ilyen jelentések mentek fel a miniszterhez, gondolom más megyékből még siralmasabb tudósítások mentek fel s akkor hála Istennek, jóval leszál értékéből az az állítás, hogy 3343 nemzetiségi iskolában nem volt kellő a magyar nyelv oktatása.

Megjegyzem, hogy a fentieket nem azért irtam, mintha az igaztalanul megvádolt »helyi vezetők« magyarságát akartam volna védelmezni, nem szorultak ők arra, csak a statisztikáknak és jelentéseknek *alapos* (?) voltához akartam egy pár adattal szolgálni az olvasó közönségnek.

Berettyómenti.

UJDONSAGOK.

Holnapi bérmálás.

Nevezetes nap lesz a holnapi, Szentlélek eljövételének emléktünetére a váradi katolikus hívek előtt. A katedrálisban mintegy ezerköt-

százan fognak hitvallást tenni. A bérmálás szentségét tekintettel a jelentkezők nagy számára ketten, *Szmrecsányi Pál* és *Radnai Farkas* püspökök fogják kiosztani. Holnap pünkösd első napján *reggel 8 órakor* kismissa előzi meg a bérmálást, melyet *Szmrecsányi Pál* püspök Ő Excellenciája tart, utána *Palotay László* prelátnak pedig szent beszédet mond. Ezután kezdetét veszi a bérmálás.

Figyelmeztetnek a bérmáláandók bérmászlóik s a hívek, hogy nyolcz órára pontosan benn legyenek a székesegyházban.

A bérmálás alkalmából erre az alkalomra *Győr Armin* rendőrfőkapitány a közönség érdekének megóvása végett külön tarifát állapított meg a következőkben:

Egyfogatu bérkocsi a város bármely részéből a székesegyházhoz vagy onnét vissza egy korona.

Kétfogatu bérkocsi két korona.

Várakozással ki és beszállítás esetén a jelzett díj kétszeresen fizetendő.

TAJÉKOZTATO.

Máj. 21. Nagyváradi műtárlat megnyitása.

* **A püspök itthon.** Dr. *Szmrecsányi Pál* v. b. t. t., váradi püspök, a tegnapi estén gyorsvonattal Nagyváradra érkezett.

* **Premontreiek nagykáptalanja.** A jászóvári premontrei kanonok rend idei nagykáptalanját mint már említettük, pünkösd ünnepére hívta egybe *Takáts Menyhért* jászói prépost. A rend nagyváradi társházának képviselői *Novotny S.* Alfonz gimnáziumi igazgató és *Károly Irén, Kertész Miksa* tanárok ma utaztak el a nagykáptalanban való részvétel céljából Jászóra.

* **Műének a Szent László-templomban.** Tegnapi este a májusi ajtatosság alkalmával szép éneketben volt részük a Szt László-templomban egybegyűlt híveknek. *Böhm Adél* k. a. énekelte el *Bálky* Eudra zenetanár kitérő, mélyen vallásos hangulatu Ave Máriaját s bár még fejlődésre váró s arra képes hanggal, de igaz áhitatot keltett kellemes éneke által.

* **Miniszteri biztos.** A kereskedelmi miniszter a debreczeni társulati felsőkereskedelmi iskolához, a folyó tanévben megtartandó rendes-, pótló- és javító érettségi vizsgálatokhoz dr. *Sarkadi Lajos* nagyváradi kereskedelmi és iparkamarai titkárt miniszteri biztossá nevezte ki.

* **Az ősszi hadgyakorlatok.** Ez évben nem lesznek nagyobb szabású katonai hadgyakorlatok Magyarországon, mert még csak most vannak a május 9-én bevonult újonczokkal a fegyverképzés elején s ezek az új katonák csak július első felében lesznek annyira kiképezve, hogy a két éves katonákkal együtt gyakorlatozhassanak. A nagygyakorlatok helyett csak dandárgyakorlatok lesznek szeptember 1-től 15-ig, amikor az 1901. évben besorozottakat hazabocsátják. Az ideig elmaradt gyakorlatok helyett azonban a jövő évben, 1905-ben Kecskemét környékén lesznek hadlestgyakorlatok, amelyeken előreláthatólag a király is részt vesz.

* **Lövöldözés a Karner-vendéglőben.** Vigkedvű uri társaság verődött össze csütörtökön este a Rimanóczy-szállodában levő Karner-féle vendéglőnek a Bémer-térre kiülő teraszán. A társaság hangulata annyira fokozódott, hogy a derengő hajnal is ott érte a mulatozókat. A cigány is már bágyadtan húzta, kitérített palackok a szomszéd asztalon meg-

lehető szép számban sorakoztak, de a társaság, bár már minden tagja hervadozni kezdett nem tágitott. Tovább mulatott, egyre hangosabban. Ugy reggeli 4 óra tájban a kompánia egyik tagja már a forgó pisztolyát is kihozta zsebéből és lövöldözni kezdett. A kiszolgáló személyzet álmos szemeiket dörzsölgetve, rémülten siettek a jókedvületen módon kifejezése megállítására, de hősünk nem engedett a 48-ból. Rendőrt is hívtak, de az illető uri ember ennek sem engedelmességet, sőt a rendőrt, mint a rendőri sajtóirodai jelentés mondja, megsértette és tetteg is bántalmazta. Végre mulatozó társai közbelépésére hagyta abba hősünk a lövöldözést. A rendőr tegnap jelentést tett az esetről felettes hatóságának, mely az illető mulatozó ellen az eljárást megindította.

*** A Szigligeti-társaság részvétírata Jókainéhoz.** A Szigligeti-társaság közvetlen ősszinteséggel kifejezett részvétírátát roost küldötte meg Jókainénak a Petőfi-társaságnak. A nagy nemzeti gyászban őszintén résztvevő társaság részvétíratai a következők:

Méltóságos asszony!

Még világít és melegít közöttünk sugara, fénye ama látogatásnak, melylyel az elhunyt költő-király Méltóságod kíséretében Társaságunkat megtisztelte.

Es ma már, olyan rövid idő múlva, a kérelhetetlen halál kiragadta őt, a nemzet és a magyar irodalom pótolhatatlan veszteségére az élők sorából!

A nemzettel, az irodalommal együtt gyászol a mi szerény társaságunk is, melynek igaz meleg részvétét tolmácsoljuk ma Méltóságod előtt, kifejezve ebben, soha el nem muló hálaikat ama szeretetért és gondosságért, melylyel drága életét körülvette.

Isten áldja érette Méltóságodat!

Dr. Bodor Károly,
főtítkár.

Rádl Ödön,
elnök

Mélyen tisztelt társaság!

A »Szigligeti-Társaság« fájdalommal telt mély részvétét tolmácsolja a »Petőfi Társaság«-nak Jókai Mór elhunyt főtítkár!

A pótolhatatlan veszteséget, mely a magyar irodalmat az ő elhalálásával érte, kétszeresen kell, hogy érezze a »Petőfi Társaság« melynek a megdicsőült megalakulása óta elnöke, éltető lelke volt.

Két név fénye ragyog immár vezető csillagként a »Petőfi Társaság« működésére: a Petőfi Sándor és Jókai Mór.

Vezesse e nemzeti irodalom és művelődés hasznára, míg magyar él!

Dr. Bodor Károly,
főtítkár.

Rádl Ödön,
elnök.

*** Elemi iskola az óvodákban.** Nagy várad város szükségéből a községi elemi iskola két osztályát az állami óvodákban helyezte el ideiglenesen, mert a nagy számmal beiratkozott tanulók már nem fértek a községi iskolákban. Sipos Orbán kir. tanfelügyelő most íratban értesíti a várost, hogy a kultuszminiszter megengedte, miszerint a tanév végéig a VIII. és IX. sz. állami óvoda 1—1 tantermét a községi iskolák céljaira felhasználhat a város, de a tanév végeztével az óvodáknak szükséges lesz a két terem s így azokat tovább nem engedheti át. Gondoskodják a város, 1904. szeptember 1-én a községi iskolák szabályszerű elhelyezéséről.

*** Kitüntetés.** A napokban 50 éves jubileumát ülte Fischer Colbrie Antal uradalmi erdőmester. Az érdemes erdőmestert most a legfelsőbb helyről is szép kitüntetés érte jubileuma alkalmából. Mint a Budapesti Közlöny legújabb száma közli, ő Felsőszék személye körüli miniszter előterjesztésére Fischer Colbrie

Antálnak a Ferencz-József rend lovagtereszijét adományozta az erdészet terén szerzett érdemei elismeréséül.

*** Öngyilkos gazda.** Csökmöről írja levelezőnk, hogy Piros P. Lajos régóta buskomorságban szenvedő jómodu gazda felakasztotta magát. A hatósági vizsgálat kétségen kívül megállapította az öngyilkosságot s a kir. ügyészség megadta a temetési engedélyt.

*** Orosz és Japán.** A keleáziai harcztér messze van. Csak a viszhang hatol át ide.

Ha azt kérjük, milyen hír az, amit magáról ad az orosz? — a viszhang azt feleli rá:

— O, orosz!

Ha viszont azt kérjük, mi az, amit az oroszoknak hagynak a japánok? — a viszhang azt feleli rá:

— A pánik!

*** Rendőri hírek.** Hemer Sándor Kálman-gyári munkás ládájából tegnap virradóra eltűnt 7 korona 68 fillér. A tolvajt egy Marozán nevű suhancz személyében a rendőrség melegében tegnap délelőtt kinyomozta és letartóztatta. — Schönberger Armin fodrászegéd tegnap délelőtt a Meizel-féle kocsmában kuglizott. Eközben kettősfelelű ezüst óráját nikkal lánczczal együtt elloplák. Nyomozás folyamatban.

x Értesítés ma szombaton a még raktáron levő női napernyők gyári áron kiárusítattnak Czillér Imre áruházában, Nagyváradon.

x Van szerencsém a m. t. nagyközönség szives tudomására hozni, hogy villamos és légszusz felszerelő üzletemet Bémer-tér, 4. szám alá helyeztem át, amidőn az eddig irántam tanúsított szives pártfogást megköszönöm, kérem azt a jövőben is fentartani; vagyok kiváló tisztelettel ifj. Stern Sándor, elektrotechnikai vállalata. 745.

x Fűdöbajos gyermekek orvosi kezelése eddig flette nehéz volt, mert az orvosi tudomány nem rendelkezett oly szerrel, melyet gyermeknek adhattak volna. Az utálatos creosot-präparatumok, melyek felnőttek által is csak utálattal vétetnek be, gyermekeknél egyáltalán nem alkalmazhatók. A »Sirolin« bevezetése folytán ezen hiány megszűnt. A »Sirolin« felleltem kellemes szaga és jóízű syrup, melyet a gyermekek szivesen vesznek és könnyen emésztenek. Ezen szernek kiváló gyógyhatása számos előkelő orvos tapasztalatain alapszik és minden kétségen felül áll. A lesoványodott, sápadt kicsinyek a »Sirolin«-nak rövid használata után jó étvágyat kapnak és nem sokára gömbölyű, piros arczot nyernek, míg, a betegség tünetei lassankint elmúlnak. 480.

IRODALOM.

Felolvasó ülés a Szent-Tamás-társaságban.

Az Aquinói-Szent-Tamás-Társaság május hó 25-én, szerdán délután 5 órakor Budapesten, a Szent-István-Társulat kisebb töléstermében rendes felolvasó-ülést tart, melynek tárgyszorozata a következő:

1. Sulyok István rendes tag előadása: A létért való küzdelem.
2. Tomcsányi Lajos rendes tag előadása: A fejlődés elmélete s az ember.

SZÍNHÁZ.

Elementek.

Ma már esendes Bémer-téri fehér-ház környéke. A vidám színész nép a kike bizonybizony a szezon végén ráunt a közönség, felszedte sátorfáját. Szerencsés utat! S a nyári pihenő után több és frissebb erővel öhajljuk a kellő erővel kiegészített társulatot viszont

látni s akkor talán nem olyan tires padosrok fogják őket fogadni, mint amilyenektől elbácsuztak.

Somogyi direktor már napok előtt elutazott Gyniára, tegnap délelben aztán az egész társulat utra kelt. Talán mondanunk sem kell, hogy hangos volt a pályaudvar s a társulatot a szíészbarátok egész raja kísérte. Sokan keserű mosolygással búcsuztak s a jó Szarvasi Soma nagyott sóhajtvá indult el az Emke-kavéházból:

— Hej, hát mégis el kell mennem!

Utolsónak a becézett vendég, Székely Irén utazott el a délutáni alföldi vonattal.

Igazságszolgáltatás.

Sikkasztó gazdatiszt.

Annak idejét részletesen megirtuk Balassa Endrénének a Münchenben elfogott biharmegyei gazdatisztnek a sikkasztását. Balassa Endre Schwartz Bertalan biharmegyei nagybirtokosnál volt alkalmazva s mintegy 3600 korona készpénzzel eltűnt.

Hátra hagyott levelekben azt írta, hogy csapán szerződésbeli fizetését vette magához, de a könyvek átvizsgálása után nagyobb pénzhányt találtak. Erre Schwarcz Bertalan feljelentést tett s a sikkasztó gazdatiszt Münchenben kézre került.

Bünpörében tegnap tartották meg a főtárgyalást, melynek folyamán beismerte, hogy nagyobb összeget elsikkasztott. A büntető tanács tehát beigazolt sikkasztásért 1 évi börtön büntetésre ítélte.

NYILTTER.

Ma, szombaton, f. hó 21-én a

„Bazár“-étterem

kerthelyiségében
a 37-ik gyalogezred
zenekara

kedvező idő esetén hangversenyt rendez,
melyre szives látogatást kér

SZAJER és DOLGOS.

Bérma-ajándék tárgyak

legkedvezőbb beszerzési helye

Imakönyvek,

rózsafüzér és szentképek, ifjusági

iratok, diszművek nagy választékban

764 a legolcsóbb áron

Schönfeld Samuel

könyv- és papirkereskedésében

Nagyvárad, Kossuth-utca elején.

TAVIRATOR.

A Szent-István társulat jubiláris
közgyűlése.

Budapest, május 20. (Saját tud. táv.)
Ma, május 20-án tartotta a Szent István
társulat 50-ik rendes közgyűlését, melyet

a társulat dísztermében nagyobb szabású ünnepség keretében tartották meg.

A közgyűlést megelőzőleg reggel 9 órakor a Jezsuiták templomában *Mayláth Gusztáv* erdélyi püspök szent misét mondott.

A közgyűlést *Hornig* Károly br. veszprémi püspök nyitotta meg. Megnyitójában rámutatott a mai forrongó társadalmi viszonyok között a katolikus irodalom nagy fontosságára s örömmel koncedálta, hogy a Szent István társulat ez irányban eredményes munkát végez. Ezután következtek:

2. Alelnöki jelentés. 3. Igazgatói jelentés. 4. Titkári jelentés. 5. Az 1903. évi zárószámadások és vagyonmérleg megvizsgálása s a felmentvény megadása. 6. Az 1904. évi költségvetés megállapítása. 7. Az igazgató-választmány javaslata a társulati könyvkereskedő- és nyomda-vállalatnak részvénytársasági alakban való folytatása tárgyában. 8. Határozat Dr. *Notter* Antal titkár véglegesítése ügyében. 9. Az igazgató-választmány választása. 10. Számvizsgáló-bizottság kiküldése. 11. A Tódományos és Irodalmi Osztály új tagjainak kihirdetése.

Elfogadták az új alapszabályokat, mely szerint az igazgató-választmánynak 60 fővárosi és 30 vidéki tagja lesz. A közgyűlés táviratilag üdvözölte X. PIUS pápát és a Balatonfüreden nyaraló hercegprímást.

Szakitás a Vatikán és Franciaország között.

Róma, május 20. (Saját tud. táv.) Befejezett tényként jelentik, hogy Franciaország megszakítja a diplomáciai összeköttetést a Vatikánnal.

Páris, május 20. Combes miniszterelnök már régóta visszaakarta hívni Franciaország diplomáciai kiküldöttjét a Vatikánból csupán miniszterei bírták rá a halogatásra.

Róma, május 20. X. Pius pápa erre vonatkozólag tárgyalásokat óhajtott folytatni a *Magyar-Osztrák* monarchiával, *Belgiummal* és *Spanyolországgal*, de e tárgyalások már feleslegeseknek bizonyultak, mert Franciaország már vissza hívta vatikáni követét.

Róma, május 20. A pápát nagyon elkeserítette a francia viszálykodás s kijelentette, hogy azért nem szűnik meg francia híveiről atyailag gondoskodni s egyik tárgyban folytatott hosszas beszélgetés után felsóhajtott:

— Oh én feledhetlen, drága Velen-czém!

Az új / grár vezér.

Budapest, május 20. (Saj. tud. táv.) A gazdák szövetségének mai közgyűlésén *Károlyi* Sándor gr. lemondott elnöki tisztéről s helyette *Darányi* Ignácot választották meg.

A tanítók nyugdíja.

Budapest, máj. 20. (Saját tud. táv.) A képviselőház közoktatásügyi bizottságában ma tárgyalták a tanítók nyugdíjintézményét s több oldalról szó esett

arról, hogy az állami tisztviselők nyugdíj rendszerét kell a tanítóknál is életbeléptetni.

A kaszárnyák magyar feliratai.

Budapest, május 20. (Saj. tud. táv.) A delegáció hadügyi albizottságában ma többen számon kérték Tisza ígérését a kaszárnyák magyar felirataira vonatkozólag.

Tisza válaszában a hadügyminiszterrel egyértelműleg, azzal védekezett, hogy e tervet egyszerre nem lehet keresztülvinni, — de átmenetileg megvalósítják.

(Igy hát csak az ígéretnél maradunk.)

Lotz mester betegsége.

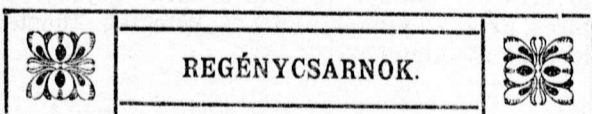
Torda, május 20. (Saját tud. táv.) Lotz Károly betegségéről elterjedt hírek tulzoltak. Az ősz mester veje tordai birtokára utazott üdülni s már annyira jobban van, hogy tegnap ki is kocsizott.

Lázadás a tagosítás miatt.

Zágráb május 20. (Saját tud. táv.) *Irey* Szerémmegyei községben a tagosítás miatt fellázadt a nép s megtámadta a bizottsági és mérnöki kiküldötteket. Megrohanták a csendőröket. A csendőrök sortűzet adtak. Két ember meghalt, többen megsebesültek.

A haboruhoz.

Tokió, május 20. (Saját tud. táv.) A Liantungtól 20 mérföldnyire elpusztult hadihajók egyike a legmodernebb felszerelésű czirkáló hajójuk volt a japánoknak. A két hajón mintegy 800 ember tartózkodott, kik közül 63 tiszt és közel 90 közlegény pusztult el.

ÉVA.

Irtta: Sienkiewicz Henrik.

10

VI.

Még arra indítanak, hogy egy szép napon mindennek bucsút mondok.

Milyen komédia! Mióta pénzt és dicsőséget szereztem, Suslowski minden várakozásom ellenére megvetéssel viseltetik irányomban.

Ő maga, neje, Kazia, valamint az összes rokanai jéghidegek irányomkap.

Mindjárt az első este Suslowski kijelentette, hogy ha azt hiszem, hogy új állapotom eljárását befolyásolta, vagy ha azt hiszem, — mit egyébként magaviseletemről következtetni lehet, — hogy családjának én nagy kegyelmet szolgáltatok, úgy hangsúlyoznia kell, mikép ha ő és neje egyetlen gyermekök boldogságáért nagy áldozatokra készek is, de ők, valamint a gyermek, az emberi méltóságok elvesztését nem kívánják. A mama még hozzá tette, hogy az ő gyermeke tudja, hogy hol találhat minden eshetőségre menedéket.

A jó Kazia védelmébe veszi, néha haragosan, de az öregek minden szavára figyelnek.

Amint számat kinyitom, Suslowski ajtába harap és feleségére néz, mintha azt akarná mondani: »Tudtam, hogy így lesz.« Reggeltől estig így gyötrnek.

És mindez csupa tetetés, arra számítva, hogy a hálójukban maradnak. Valójában pedig a megyenőtezer frankomra ábitoznak, mert meg vagyok róla győződve, hogy a dolog ép úgy érdekli őket, mint engem, habár más okból is.

A dolognak véget kell szakítani. Annyira vittek már, hogy majdnem azt hiszem, hogy aljasságot követtem el, hogy az aranyérmét és a tizenötezer frankot képemért kaptam.

Végre ünnepélyes eljegyzésünk napja érkezett. Én egy XV. Lajosbeli divatszerni, gyönyörű szép gyűrűt veszek, mely sem Kaziának, sem a szüleinek nem tetszik, hiszen az egész háztartásban senkinek sincsen fogalma az igazi művészetről. Kazival is sokat kell majd foglalkoznom, míg a nyárspolgárságot boldó kiirthatom, de miután ő szeret, a legjobbakat reménylem.

Az eljegyzésre Swiateczkin kívül senkit sem hívtam meg, sőt Swiateczkit is arra kérttem, hogy megelőzőleg Suslowskiéknál látogatást tegyen, de ő azt mondta, hogy bár elköcsül és testületileg elzúllt is, de annyira még sem sülyedt, hogy még látogatásokat is tegyen — kellemetlen dolog. Suslowskiékat elő kell készíteni, hogy barátom különczködő, eredeti ember, de különben genialis festő és tetőtől-talpig becsületes fiú.

Midőn Suslowski arról értesült, hogy barátom »kicsi«, »közép« és »nagy« hullákkal fest, szemöldökét összehúzva azt mondta:

— Miután mindig tisztességes emberekkel volt dolgom és tisztviselői pályám szempontjából volt, bizton reménylem, hogy Swiateczki úr is e tisztességes polgári házban a divatos szokásokat tiszteletben fogja tartani.

Megvallom azonban, hogy e tekintetben sem voltam mindenképen megnyugodva. Reggeltől fogva Swiateczkival veszedelem, mert mindenáron magas csizmákban akar megjelenni. Váltig erőlködöm, kérem, esdeklem.

(Folyt. köv.)

KÖZGAZDASÁG.

A miniszter a malmok érdekében.

A földmivelésügyi miniszter tegnap rendeletet küldött Nagy-Várad városához, valamint az összes törvényhatóságához, a melyben a mezőgazdasági malmoknak megtiltja, hogy a magánosoktól őrési munkát vállaljanak fel s ez által a malom iparnak ügyleti konkurencziát csináljanak.

Hivatalos árfolyamok.

budapesti áru- és értéktőzsdén 1904. máj. 20. án

Magyar aranyjáradék 4%	—	—	—	—	117
Magyar koronajáradék	—	—	—	—	97.45
Magyar vasúti kölcsön aranyban 4 1/2%	—	—	—	—	69
Magyar vasúti kölcsön ezüstben 2 1/2%	—	—	—	—	—
Magyar keleti vasúti államkötvény 1876-ból	—	—	—	—	—
Magyar földterhermentesítési kötvény 4%	—	—	—	—	98
Italmérési jog megváltási kötvény	—	—	—	—	98.60
Horváth szlavon földterhermentesítési kötvény	—	—	—	—	2.06
Magyar nyerevény-sorsjegyek-kölcsön	—	—	—	—	16.01
Tizszabályozás és szegedi sorsjegyek-kölcsön	—	—	—	—	99.65
Osztrák járadék papírban	—	—	—	—	99.75
Osztrák járadék papírban	—	—	—	—	118.50
Osztrák járadék aranyban	—	—	—	—	99.20
Osztrák korona járadék	—	—	—	—	152.50
Osztrák államsorsjegyek	—	—	—	—	16.05
Osztrák magyarban részvény	—	—	—	—	751.50
Magyar hitelbankrészvény	—	—	—	—	641
Osztrák hitelintézet részvény	—	—	—	—	638
Párisi vista	—	—	—	—	19.03
29 frankos arany (Napoleon'dor)	—	—	—	—	117.25
Németbirodalmi márka	—	—	—	—	239.20
Londoni vista	—	—	—	—	95.27
20 márkás arany	—	—	—	—	28.44

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA

Ifj. Stern Sándor

villamos és légszesz
felszerelési vállalat
BÉMERTÉR 4. sz.

Uj! Nerust-lámpa Uj! óriási fény!

Villamos világítás	Légszesz világítás.
Erőtávitel.	Légszesz főzők
Csengők.	Auer égők.
Telefonok.	Reklám lámpák.

Házak s villák berendezése
szakszerűen.

457

Költségvetések díjtalanul.

Hirdetmény.

Nagyvárad Hitelbank Részvénytársaság
(Kossuth Lajos-utca 10. sz.)

elfogad betéteket könyvecskére és folyó
számlára:

6 hóig elhelyezett
összeg után **5%-os** kamatot
fizet.
Előnyös feltételek mellett leszámítol
váltókat.

Jelzálogokra kölcsönöket nyújt.
Értékpapírok, ékszerek és terményekre
előleget ad.

Nagyvárad, 1904. május hó.

789

AZ igazgatóság.

Magyar műbutorgyár

részvénytársaság.

Ezelőtt **REISZ** és **PORJESZ**.

Május elsejétől fogva

Szent László-tér, a holdas templom mellett.

Saját készítésű elegáns asztalos
és kárpitos

BUTOROK

modern stylben, gazdag válszték-
ban, **gyári árban**.

Szolid, szabott árak!

Legolcsóbb órajavitó-műhely!

A közelgő pünkösdi ünnepek alkalmából
bérmaajándék-tárgyak legolcsóbb és leg-
czélszerűbb bevásárlási helye

Kepes Márton,

mű-óras és ékszerész diszraktára

Nagyvárad, Bazár-épület,
(színház oldala mellett,)

hol ezen tárgyak már a következő mesés
árakban kaphatók:

Valódi ezüst órák, nyitott fedéllel, fiuknak	4 frt 25 krtól
Valódi ezüst órák, dupla	5 > 25
Valódi ezüst órák, nyitott	leányoknak 4 > 50
Valódi ezüst órák, dupla	5 > 50
Valódi oxidált fekete acél óra	8 > 50
Kitünő minőségű nickel órák fiuk részére	2 > 50
Ugyanaz dupla fedéllel	3 > 50

Valódi arany női órák 15 frttől feljebb.
Valódi 14 karátos arany gyűrűk 2 frt 50 krtól feljebb
ugyszintén az itt felsoroltakon kívül, értékesebb tárgyak-
ból is dus raktárt tartok s azokat a legelőnyösebb ár-
számítás mellett bocsátom a m. t. közönség szives
rendelkezésére.

A n. é. közönség b. pártfogását kérvé vagyok

kiváló tisztelettel

Kepes Márton,

óras és ékszerész.

Képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

KECSKEMÉTY ISTVÁN

ÉTTERME és SÖRCSARNOKA Nagyváradon, Lukács György-(Köfaragó)-utca sarkán.

Kitünő teke-pálya!

Van szerencsém a n. é. közönség és igen tisztelt ven-
dégeim becses tudomására hozni, hogy **teljesen újonnan**
átalakított és jól gondozott minden kívánalmat kielégítő

teke-pályámat már megnyitottam

s azt a szórakozni vágyó közönség szives rendelkezésére
bocsátottam.

Továbbá ajánlom **magyaros konyhám,**
tisztán kezelt boraim jutányos ár és pon-
tos kiszolgálás mellett.

A n. é. közönség szives pártfogását kérvé, vagyok

teljes tisztelettel

743

KECSKEMÉTY ISTVÁN, vendéglős.

Kerthelyiség megnyitás!

Tisztelettel hozom tudomására a m. t. közönségnek, hogy **nyári kerthelyiséget**
f. hó 8-án azaz vasárnap egyik helybeli kitünő cigány-
zenekar közreműködése mellett ünnepélyesen **megnyitottam.**

Kitünő magyaros étkek, frissen csapolt márciusi SÖR, valamint
saját termésű, tisztán kezelt **HEGYI BOROK** felszolgáltatásáról gon-
doskodva van.

Előzékeny kiszolgálás!

Polgári árak!

Társas ebédek, vacsorák vagy lakomák étlap szerint vagy megállapított árak mellett
elfogadhatnak. — **ABONENSEK** részére mérsékelt árszámítás.

Egyben van szerencsém a vidéki utazó közönség szives figyelmébe ajánlani újonnan beren-
dezett **VENDÉGSZOBÁIMAT,** melyek tisztántartásra különös gondot fordítok, valamint
SZÁLLÓHELY is jutányos ár mellett szives rendelkezésre áll.

Mezey Sándor, NAGYVÁRAD, Szt. László-tér

„FEKETE SAS“ épület

== Gyermekruházati különlegességek ==

Szalag, csipke, rövid, szövött és bélésárak raktára

URI DIVAT CZIKKEK, FEHÉRNEMŰEK a legjobb minőségben

Női blousok, jupon, ujdonságok.

Megnyitó ünnepély

a FÉLIX-GYÓGYFÜRDŐBEN.

Van a szerencsém nagyérdemű közönséggel tudatni, miszerint a FÉLIX-GYÓGYFÜRDŐT folyó hó 22-én, azaz pünkösd vasárnapján ünnepélyesen megnyitom, mely alkalommal az egész idényre szerződött első csabai cigányzenekar fog hangversenyezni. — *Lakatos Pista Budapestről, a híres tárogatós az egész idényre szerződötve.*

Eredeti hegyi-borok.

Ezen máris európai híru és csodás gyógyhatásu fürdőt nagy áldozattal úgy rendeztem be, hogy az minden várakozást fölülmuljon.

Elődöm ócska berendezéséből mitsem vettem át, hanem úgy a vendégszobákat, mint a fürdőket, a gyógy- és éttermeket czélszerű átalakítások után teljesen ujonan rendeztem be. *E mellett úgy a szállodai, mint a fürdő és vendéglői árak a legjutányosabbak.*

A közönségnek szórakozást nyújtanak: *állandó zenekar, tennis- és tekepálya, tekeasztal, hírlapok, kölcsönkönyvtár, zongora, csolnakok, gyönyörű sétahelyek a parkban és az erdőben — czukrázda kávéház.*

Május 15-étől állandó postahivatal van a fürdőtelepen és telefon-összeköttetés az egész ország hálózatával.

Önműködő vízűtő és vízvezeték szerkezet, mely magában is érdemes a megtekintésre s mely lehetővé teszi, hogy ezentul a gyógyvizből 20 C. fokos hűvös fürdővel is szolgálhatunk.

Fürdőorvos most már 4-ik éve

Dr. MATOLAY KÁROLY

opérateur, volt közkórházi igazg. főorvos.

A mélyen tisztelt közönség szives pártfogását kéri s kívánatra kimerítő prospektust küld:

KOMZSIK ALAJOS,

b é r l ő.

K ö b á n y a i s ő r.

— **Pünkösd hétfőjén tűzijáték.** —

TELEFON: Iroda 67.
Gyártelep 465.

TELEFON: Iroda 67.
Gyártelep 465.

Cementárugyár, betonépítési, csatornázási és aszfaltiparvállalat

ROSENBERG IZSÓ

Iroda:
Kossuth Lajos-utca 3.

Nagyvárad.

Gyártelep:
Kertutca 10. szám.

Elvállal mindennemű betonépítési, csatornázási, aszfaltozási, gránit- és márványterazzo munkálatokat.

Betonmunkálatok: védgát, fal- és gépalapzatok, mendenczék, járdák, csatornák, szökőkutak, zsilipek, hidak és átérsek o o o o o

Cementárugyártás: Egyszerű és színes cementlapok, csatornacsövek, lépcsők, fedőlapok, esővízfolyókák, fürdőkádak, szarvasmarha jászolok, mindenféle műkövek. o o o o o o o o o

Gránit és márvány egyszerű és diszes kivitelben.

Terazzo-munkálatok: Szabad. sodronybetétesek repedésmentes módszer

Aszfaltozások: Kapualjak, udvarok, pinczék, járdák aszfaltozása. o o o o o

Elszigetelések aszfaltbitumennel.
Nedves lakások és pinczék vízmentesítése és gyökeres szárazzá tétele.

Diszes fal- és keramitburkolatok a legjutányosabban lesznek elvállalva.

— **Költségvetés ingyen és bérmentve.** —

Mindennemű építkezési anyagok nagy raktára.

662 Beocsini Cementgyári Unio kizárólagos és főraktára. Beocsini Román és Portlandcement. Egresi szobrász és alabástrom gipsz. Valódi aszfalt fedéllemezek. Kátrány fedéllemezek. Aszfalt elszigetelő lemezek. Carbolineum. Tinctoral. Menyezet nádfonat.

Jutányos árak!

Árak minden vasutállomásra!